

Написано давно —
читається як нині

Ні, коли ти, перевертню, зрадив рідну матір, зрадив і зневажив та ще й намагався забути рідну мову, що всмоктав з молоком матері, коли ти зрадив народ, Україну, споживаючи український хліб, то все життя висітиме над тобою прокляття, і яка б не була в тебе кар'єра, повне черево, зовнішнє благополуччя і тимчасові успіхи, щастя вже ти не матимеш, зраднику, і тебе все життя гризтиме хробак сумління і справедливої кари, і станеш ти нещасливим і невеселим, і мстивим та задрісним, і знервованим та лютим, як зі-

рюка. Ти бажатимеш усім зла, особливо ж тим, хто годув і терпить тебе на своїй землі, у хаті своїй, і здохнеш ти, як злодій чи вбивця, у великих муках; і яйд б там фанфари не дзвеніли над труною твоєю, всі подумки плюватимуть на твою могилу, і скоро вона щезне, перетреться, і не стане від тебе і знаку на землі.

Ю. КОЛІСНИЧЕНКО, С. ПЛАЧИНДА,
«Неопалима купина»

КУЛЬТУРА І ЖИТТЯ

УКРАЇНСЬКА
ЩОТИЖНЕВА ГАЗЕТА

Виходить з 7 жовтня 1923 року

№ 27 (4339)
Середа
8 липня
2009 року

У Каневі на Тарасовій горі відбулося вручення премій Всеукраїнського культурно-наукового фонду Тараса Шевченка «В своїй хаті своя правда, і сила, і воля»

Під час вручення нагород мені задалася Національна премія імені Тараса Шевченка — коли щороку під святим Шевченковим іменем зривається цілий шквал емоцій, зовсім далеких від тої мети, до якої йшов наш геній...

На Тарасовій горі не було жодного пафосу. Вручала премії президент фонду, праправнучка Тараса Шевченка по сестрі Катерині Людмила Красицька. Навколо стояли лауреати та гості — науковець, публіцист Василь Шендеровський, поети Анатолій Качан та Василь Довжик, режисер Олександр Муратов... Час од часу до гурту протискалися молодята, аби покласти квіти на могилу Кобзаря у найвеличніший у своєму житті день.

Біля могили грали хлопці-кобзарі зі Стріпівської кобзарської школи. Сильні, юні голоси, запальні очі, народні пісні... Дивився на все це — й думаєш про їхню жертвність. І куди вони далі підуть зі своєю лісною? Хто її слухатиме завтра?... Але ж коли є кобзарі, коли кличе бандура — то, певно ж, буде кому й слухати, — заспокоюєш себе.

Порівняння з Національною премією Тараса Шевченка спадає на думку ще й у підході до відбору кандидатів. Премія «В своїй хаті своя правда, і сила, і воля» надається не за суто фахову

діяльність, а за якість усього життя — подвижництво, розповідає Людмила Красицька. Адже утвердження національної ідеї «на нашій не своїй землі» завжди було подвижництвом. І, на мій погляд, у такому підході до Тарасового імені є дуже вагомий момент. Може, годі вже часто розкидатися Шевченковим іменем, «освячуючи» ним тих, кому важливіші «сто тисяч» преміальних, а не той важкий — бо прямий і чесний шлях, яким йшов Кобзар?

Лауреатів премії фонду Тараса Шевченка — усього три. Наша газета вже називала їхні імена. Нагадаємо, що почесної відзнаки удостоївся колектив єдиної в Україні Стріпівської вищої педагогічної школи кобзарського мистецтва, який відзначає свій 20-літній ювілей. Аж із Словаччини спеціально на вручення почесної нагороди приїхав Іван Яцканін — голова Спілки українських письменників Словаччини, член Спілки письменників України, відомий український прозаїк, перекладач, публіцист, головний редактор літературно-мистецького журналу «Дуляка» та дитячого журналу «Веселка».

Для Григорія Гуртового — заслуженого працівника культури України, історика, педагога, журналіста, фундатора і керівника (з 1957 року) народного історичного музею в селищі Торчин на Волині, автора сотень публікацій з історії міст і сіл Волині, багатьох краєзнавчих книг, — це вручення на Тарасовій горі стало такою вагомою віхою в житті, що на подію з'їхалася вся його велика родина, а «Волинське братство» принагідно вручило землякові ще й свою окрему відзнаку за підписом голови міжнародної громадської організації Миколи Жулинського: «За багаторічну професійну діяльність, вишукану інтелігентність, визначні громадські справи, що освячені високим інтелектом, добрим серцем та безмежно щирим українським волинським духом». От як треба шанувати земляків!

Власне, подвижництвом можна вважати й діяльність самого Фонду Шевченка. Бо хто ж знає, що цьогоріч вручення премій було під загрозою через кризу, спонсор — віце-президент Фонду Тараса Шевченка, президент Українського міжнародного християнського фонду Валерій Бабич, — зміг надати лише транспорт із Києва до Канева. Але Людмила Красицька вкладала власні кошти — і такі вшанувала достойних людей нагородами, нехай і в такому скромному еквіваленті — 500 гривень, але повірте: для лауреатів справді була важливіша не сума тих премій.

...Ще один штрих до розмови про подвижництво. По дорозі до Тарасової гори ми заїхали у село Стайки, у краєзнавчий музей «Берегиня». Директор музею, вчителька фізики і математики місцевої школи Інна Степанівна Лавриненко створювала його власними руками і досі працює без зарплати, навіть часто-густо докладаючи свою пенсію на підтримку музею.

Складається враження, що Інна Степанівна збирає геть усе. Так вона «запрограмована» долею: зберегти й донести. Їй абсолютно чуже відчуття кон'юнктури моменту, директорка керується власним розумінням історії краю: це все те, що тут було. Скажімо, спочатку трохи сплантемічно викидали усі атрибути піонерсько-комсомольського часу — Інна Степанівна їх збирала й відносила в музей — грамоти, почесні нагороди, картини з Голодомору. Музей зберігає унікальний документ доби: щоденник з малюнками дякового сина Андрія Нейшка, що його він вів під час Голодомору, вже тоді розуміючи справжню мету катів нашого народу. Інна Степанівна пообіцяла написати для нас окрему статтю про цей документ, який іще чекає на свого видавця.

Вишиванки, рушники — навіть столичний музей Івана Гончара просив передати унікальний давній рушник з вишивкою «просом», — кераміка, народні картини, знахідки з археологічних розкопок... За кожним експонатом стоїть якась історія — про край, про нас із вами в цьому химерному мереживі долі і вчинків.

Скажімо, про того сільського богомаза, який малював святих за пляшку горілки. Про давню ікону Святого євангеліста Матвія, яка зберігалася під кладкою на ставку, де рибалили стайчани. І не знали, що з Матвієм.

Або — про давній стасцької церкви, якого ховали аж у сусідніх Гребенях. Чи про портрет Тараса Шевченка. Здавалось би, звичайний портрет, які в нас висять по хатах поряд з іконами. Якби не одна подробиця: «його вишивав форменний алкоголік», — розповідає директорка. І одразу уявляється картина. Сидить «форменний алкоголік» і вишивав Шевченка. Хрестиком.

...Ще там є одна історія, Гайська трагедія 1943 року. Ще у двадцятих розкуркулили родину Складних. А 1943-го син знищеної родини Микола Складний привів у село каральний загін гестапо. Склав список із 150 осіб. Але знайшли 57. Усіх розстріляли, цілі родини, з дітьми.

Марія ЛИТВИН
Київ—Стайки—Канів—Київ

АЛЬТЕРНАТИВА УЗВИЧАЄНІЙ ДЕМАГОГІЇ

Проект Закону України розробили працівники Державної служби контролю за переміщенням культурних цінностей через державний кордон України (урядовий орган, що діє у складі Міністерства культури і туризму України).

В період обговорення змін у законодавстві виступили Міністр Василь Вовкун, Голова Державної служби контролю за переміщенням культурних цінностей через державний кордон України Юрій Савчук, народний депутат України Дмитро Табачник, директор «Українського Дому» Наталія Заболотна, представники центральних органів виконавчої влади, Національної академії наук України, Академії мистецтв України, провідні вчені, діячі культури та мистецтва.

— Система контролю за переміщенням культурних цінностей дісталася нам ще з часів СРСР — зауважив, зокрема, Міністр Василь Вовкун, — тому в Україні ще й досі існує сплата податків з громадян, які ввозять культурні раритети, тим самим поповнюючи багатство національної культури. В Україні заборонено вивозити культурні цінності, які не мають великої цінності, навіть серійного виробництва. Громадяни та гості нашої країни мають залишити на митниці навіть сувеніри з Андріївського узвозу... Звісно, це справляв дуже неприємні враження. А особливо, коли ми наближаємось до Євро-2012, коли Україну відвідають десятки тисяч туристів та вболівальників, і ми справді матимемо проблему, що робитиме мало честі нашої держави.

За словами Голови Державної служби контролю за переміщенням культурних цінностей через державний кордон України Юрія Савчука, Україна як держава явно програв іншим європейським країнам у поверненні на батьківщину своїх культурних раритетів. Протягом 18 років незалежності Україна передала Німеччині понад 5 тисяч 500 цінних архівних документів та культурних цінностей, серед яких — славнозвісний архів Музичної академії Берліна та два архіви Баха,

ЗАКОН, ЯКОГО ЧЕКАЮТЬ

У приміщенні Центру ділового та культурного співробітництва "Український Дім" відбулося громадське обговорення проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про вивезення, везення та повернення культурних цінностей».

вивезені з цієї країни після Другої світової війни. Натомість отримала 259 одиниць українських реплік, які перебували в німецьких музеях. Тому прийняття поправок до закону удосконалив правовий механізм, який сприятиме здійсненню державної політики у сфері повернення культурних цінностей і унеможливить односторонній передачі культурних надбавь іншим державам, що мали місце в останні роки.

Народний депутат України Дмитро Табачник відзначив, що вперше ініційований центральним органом виконавчої влади законопроект виявляється ефективним, системним і таким, що допомагатиме поповненню музейних експонатів України.

Метою розробки проекту документа є визначення критеріїв культурних цінностей як: а) заборонені до вивезення, б) вивезення на підставі дозвільного документа, в) вивозяться без такого документа.

Передбачається, що видання свідоцтва на право вивезення культурних цінностей з території України передуватиме експертизу культурних цінностей, яку проводитимуть атестовані експерти культурних цінностей. Експерт культурних цінностей нестиме персональну відповідальність за організацію, достовірність і повноту проведеної експертизи. Свідоцтво на право вивезення культурних цінностей з території України видаватимуть на підставі висновків експертизи посадової особи органів управління культурною Радою Міністрів

Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій.

Планується скасувати відповідні норми законодавства України щодо оподаткування (сплата ПДВ у розмірі 20 відсотків від вартості ввезених в Україну творів мистецтва, оскільки вони згідно з Митним кодексом віднесені до поняття товару), сплати мита, митних зборів, інших платежів при ввезенні на територію України культурних цінностей. Це, в свою чергу, призведе до суттєвого погіршення недержавної частини Музейного фонду України.

Новий закон удосконалив правовий механізм, який сприятиме здійсненню державної політики у сфері повернення культурних цінностей.

Передбачено також, що рішення про передачу іноземній державі культурної цінності, яка є об'єктом претензій, приймається згідно з міжнародним договором, що укладається у встановленому порядку та ратифікується Верховною Радою України.

Такий підхід унеможливив односторонній передачі Україною культурних цінностей іншим державам, які мали місце останніми роками, не відповідала загальноприйнятим міжнародним реституційним нормам і були спричинені винятково тогочасними політичними та економічними інтересами.

Щодо творення цілісної системи органів управління у сфері вивезення, везення та повернення культурних цінностей, то зазначеними органами управління законопроект визначає Кабінет Міністрів України, центральний орган виконавчої влади у сфері культури, Державну службу контролю за переміщенням культурних цінностей через державний кордон України, органи управління культурною Радою Міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій.

Микола СЕРПІЧУК

Отак би скрізь!

На місце роботи — за розподілом

Ситуація на ринку праці складається нині не дуже сприятливо для випускників навчальних закладів. Переважній більшості доводиться самотійно шукати місце роботи.

На тлі такої невтішної картини особливо виразно виглядають студенти Гадацького училища культури імені І. П. Котляревського, які щодня забезпечуються роботою. Дирекція навчального закладу дбає про виконання ст. 197 КЗпП України, що передбачає працевлаштування випускників, підготовка яких здійснювалася за державним замовленням. Зазвичай, ще під час перебування на виробничій практиці студенти за рекомендацією себе як конкурентноспроможні працівники, тому саме сюди їх і запрошують на роботу. Слід додати, що завдяки налагодженому зв'язку училища з районними відділами культури студенти потрапляють на найкращі бази практики в області.

20 травня в училищі відбувся остаточний розподіл студентів-випускників курсів на місця їхньої роботи. У присутності комісії в складі директора училища А. Насменчука, заступника директора з практичного навчання С. Боцули та голів циклових комісій четвертокурсники офіційно підтверджували готовність приступити до виконання своїх професійних обов'язків. 44 випускники училища працюватимуть у перспективних творчих колективах, музичних школах, культурно-мистецьких та освітніх закладах області. Наших випускників запрошують на посади директорів СБК, акторами Полтавського драматичного театру, лялькарями до Полтавського обласного театру ляльок, художніми керівниками творчих колективів області, методистами районних Будинків культури, вчителями музики та образотворчого мистецтва у школи та інші освітні заклади. Багато їх забезпечують житлом. Отримавши диплом Гадацького училища культури, його випускники впевнено розпочинають свій трудовий шлях. Побажаймо їм щасливого і творчого майбутнього, реалізації усіх життєвих планів і задумів!

Валентина КРИВОРУЧКО,
викаладач Гадацького
училища культури

На пріоритетному напрямку

У Москві підбито підсумки Міжнародного в рамках СНД конкурсу «Мистецтво книги», який вшосте поспіль провело Федеральне агентство преси і масових комунікацій Росії разом з Генеральною дирекцією Міжнародних книжкових виставок і ярмарків.

Цьогоріч у конкурс взяли участь книговидавці дев'яти країн — України, Російської Федерації, Азербайджану, Білорусі, Вірменії, Естонії, Киргизії, Молдови і Таджикистану. Змагання проходилися в семи конкурсних номінаціях — «Перемога», «Співдружність», «Моя країна», «Книга для дітей та юнацтва», «Наш сучасник», «Арт-книга», «Надруковано в співдружності», а також «Гран-прі». Українські видання взяли участь у чотирьох номінаціях. І досить успішно: з восьми представлених книг — п'ять удостоєні нагород.

Випущена видавництвом «Либідь» книга Миколи Гоголя «Вечори на хуторі біля Диканьки.

Миргород» з чудовими ілюстраціями лауреата Національної премії України імені Тараса Шевченка Сергія Якутовича визнана кращою в номінації «Співдружність». Як зазначив С. Якутович, до ілюстрування книги він взявся після трирічної роботи над фільмом «Тарас Бульба», маючи велике бажання допомогти читачам осягнути складну постать М. Гоголя, поринути у чарівний світ, створений великим письменником.

Перше місце виборила також книга «Сни Ганса Християна» (номінація «Книга для дітей та юнацтва»), випущена видавництвом «Грані-Т» Це чудове видання, створене творчою співпрацею двох талановитих жанок — відомою поетесою Лесею Вороніною і молодістю художниці Катерині Штаню. Зазвичай, художник ілюструє твір письменника, а тут сталося навпаки. На переступ казок відомого усього світу Ганса Християна Андерсена поетеса

надихнула фантастичні малюнки, виконані художницею. Один з членів журі конкурсу зазначив, що від цієї книги віє теплом, її хочеться пригорнути, як дитину.

Ще одна книга видавництва «Грані-Т» — «Сердечний рай, або Оксана» Олександра Денисенка удостоєна другого місця в номінації «Співдружність». Це драматургічний твір про дві маловідомі сторінки із життя Тараса Шевченка — про його кохання і смерть. Книга проілюстрована невідомими широкому читачам загалу малюнками Тараса Шевченка та фотографіями, більшість з яких опублікована вперше.

Третє місце в номінації «Арт-книга» виборила фундаментальна книга-альбом Тетяни Кара-Васильєвої «Історія української вишивки» (видавництво «Мистецтво»). Такої ж

нагороди в конкурсній номінації «Моя країна» удостоєна чотиритомна праця А. В. Толстоухова і В. О. Зубанова «Україна: хронологія розвитку з давніх часів і до пізньої античності».

Українські книговидавці на Міжнародному конкурсі «Мистецтво книги» в Москві цього року виступили досить успішно, — підсумкував на прес-конференції в Україні, присвяченій участі України в конкурсі, т. в. о. голови Держкомтелерадіо Анатолій Мураховський. — Конкурс засвідчив, що, попри фінансову кризу, видавничі справи в Україні живі, розвиваються. Навіть за таких складних умов українські книговидавці спроможні випустити книжкові шедеври, які викликають захоплення в Україні, і за рубежом.

Конкурс засвідчив, що традиційні ізмі, попри скептичні прогнози, не заржохли зникнення. Вона невмируща. Бо, як «інструмент для читання» (за влучним висловом відомого російського художника В. А. Фаворського), книга досить зручна і практична.

Іван НОВА

НАГОРОДИ УКРАЇНСЬКИМ КНИГАМ

Кінофестивалів стало більше

Депутати Харківської міської ради оголосили нинішній рік роком культури у Харкові.

У рамках заходів, присвячених року культури, днями реалізовано амбіційний проект — проведено перший міжнародний кінофестиваль «Харьковская сирень».

— Ми поставили перед собою мету організувати кінопроцес і на Слобожанщині. Оскільки різні конкурси покази фільмів, зазвичай, проходять лише у столиці, то наше свято кіно теж повинно стати не менш популярним і відбуватися щороку у травні, — оголосив на відкритті міський голова Михайло Добкін.

Спершу за програмою фестивалю передбачалося переглянути короткометражні документальні фільми про дотримання прав людини. Були визначені і номінації. Та згодом формат цього заходу було змінено. Допускалися до демонстрації на екрані усі фільми (незалежно від жанрової приналежності), доля авторів яких так чи так пов'язана з Харковом.

Доволі цікавою видалася організація згаданого дійства. До кінотеатру імені О. Довженка килимом урочисто пройшли члени журі композитор Володимир Дашкевич, кінорежисер Алла Сурикова та голова журі Володимир Фокін, почесні гості фестивалю французька актриса Мілен Демонжо (роль журналістки леді Вінтер, котра спувала життя трьом мушкетерам, одружена з Марком — сином відомого французького письменника Жоржа Сименона) та народний артист СРСР Богдан Ступка, народна артистка України Наталя Кудря.

Щодо «Харьковской сирени», то кінофестиваль названо на честь однойменної книги Мілен Демонжо, присвяченої її матері Клавдії Трубицької, яка народилася і жила у нашому місті. Вона виїхала з України, коли їй виповнилося лише вісім років. Презентація цього твору відбулася у рамках програми свята. Відомою артисткою намагалася спілкуватися із журналістами українською мовою.

Свято кінопоказу відкрилося фільмом за участю французької гості «Під дахами Парижа». Це був позаконкурсний показ стрічки, в якій одну з ролей зіграла мадам Демонжо. Яскравий та екстравагантний французький фільм не для широкого загалу і знятий не за голлівудським сценарієм». Отож, і ставитися до нього варто як до ліричної зарисовки з життя пересічних французів.

Оскільки формат фестивалю в останні дні було змінено, то були представлені як документальні, короткометражні, так і повнометражні художні

ПЕРЕСЛІДУВАЧКА ФАНТОМАСА

фільми, що створило певні труднощі журі у визначенні переможців. Щоб якось урівняти всіх конкурсантів, запровадили цікаві номінації.

Перше місце виборов фільм «Англійський хірург» режисера Джефрі Сміта (Велика Британія), котрому було вручено гілку бузку, виготовлену із приського кришталю. Призи у номінації «За образотворче рішення та гуманітарний пафос» одержав харківський режисер Ігор Парфенов за стрічку «Сповідь диявола», «За оригінальність ідеї та стильність рішення» — фільм «Буда» (Михайло Железничник, Росія), «За творчий пошук у жанрі комедії» — стрічка «На мормишку» (Ігор Лузан, Харків), «За високу громадянську позицію» — документальний фільм «20 років після Чорнобиля» (Ілля Довгаль, Харків), «За пошук нетривіального вирішення у розкритті вічної теми» — «Вгору — вниз» (Михайло Озеров, Харків).

Не берусь рецензувати доробки конкурсантів, оскільки на перший фестиваль, як на мене, подавалося все, що було. Міська влада, заявивши про реалізацію широкомасштабного проекту, аналогів якому немає в інших регіонах, зробила спробу пропаганди вітчизняного та зарубіжного кінопроцесу на Слобожанщині, і це не може не радувати. Сподіваємось, що наступні будуть кращими.

Перший кінофестиваль щодо прийому поважних гостей та проведення прес-конференції пройшов вдало. Втім, цього не можна сказати про представлені фільми. Їхня жанрова різноманітність змушує стверджувати, що організатори поки що не визначилися з форматом. Сподіваємось, що до наступного року ці огріхи будуть усунуті, і конкурс у Харкові не наслідуватиме уже існуючі як в Україні, так і за кордоном.

Попри все це, втішно визнати: у першій столиці чинюванки опікуються культурою і все роблять у цей скрутний час, щоб Харків асоціювався з громадськості не лише з індустрією, а й з мистецтвом. Гості кінофестивалю неодноразово на цьому наголосували. За традицією всесвітньо відомих конкурсів, члени журі у міському саду імені Т. Шевченка висадили ялинову алею і залишили у піпсі відкрити своїх долонь, які згодом перетворять на латунні плити і закладуть у парку доріжку зірок, таку, як у Каннах.

Володимир СУБОТА,
власкор «Культури і життя»,
м. Харків

Видавництвам і книгарням із книгами українською мовою — переваги при оренді

Кабінет Міністрів затвердив Порядок визначення обсягу книжкової продукції державною мовою, підготовка, випуск і/або розповсюдження якої здійснюється втвірними видавництвами та підприємствами розповсюдження книжкової продукції для укладання договорів оренди приміщень. Відповідно постановою № 597 підписала прем'єр-міністр Юлія Тимошенко, повідомляє «Ліга».

Порядок виданій із метою документального підтвердження права задання видавництвам і підприємствам, що забезпечують підготовку, випуск і/або розповсюдження не менш ніж 50% книжкової продукції державною мовою (за винятком видань рекламного та еротичного характеру), на укладання договору оренди приміщень державної та комунальної власності без проведення конкурсу. Вони мають переважне право на укладення такого договору. Відповідно до статті 73-ї Закону «Про Державний бюджет України на 2009 рік», передація в оренду державного та комунального майна здійснюється 2009 року винятково на конкурсних засадах, крім державного та комунального майна, що передається в оренду, зокрема, вказаним видавництвам і підприємствам. Держтелерадіокомітет видає цим видавництвам і підприємствам на безоплатній основі впродовж 15 днів від дня надходження від них заявки довідку про випуск і/або розповсюдження не менш ніж 50% книжкової продукції державною мовою, підприємству книгорозповсюдження, в якого обсяг книжкової продукції, що є в продажу державною мовою, становить менше ніж 50%.

Постаті

Котлярєвського, і містичне слово безсмертного Гоголя, що озвучало до грядущого, і Лисенкова музика неземна...

Кріпке, надійне і щедре підґрунтя. Настільки щедра, що не попустилося з якогось заштатного хутора Пелехівщина, з однієї хліборобської родини Майбороді благословити у світ одразу двох видатних композиторів — братів Георгія та Платона.

От уже воїнує — природа не зносить одноманітності. Однаково талановиті, але які ж вони різні, брати єдинокровні! Георгій Іларіонович — спокійний, дещо навіть уловнений. В суперечці з балакучим, який не дасть тобі й слова вставити, старший з Майбород характерно розводять руками і тільки зітхає: «О, Господи!».

Платон — пряма протилежність. Він якийсь невтихою динамічний, рухливий, говіркий його — густа, слова — як горошини. Обличчя, коли він у добромуморі, сяє зморшками-промінчиками сонця.

Так, збоку глянути, — типовий полтавський дядько, що тільки-но повернувся з поля і по трудах праведних, освіжившись криничною водою, сіє погомоніти з доречним гостем. Та вже з перших слів, за тою позірною, домашньою простотою, ти відчуваєш багатство натури, солідність професіонала, вишукану інтелігентність, напружену роботу душі.

Певно читач застеріг, що я оповідаю про братів Майбород, як про нині сущих. Нічого дивного, адже такі особистості не відходять, а переходять в пам'ять і пісню.

Я не так часто мав щастя зустрітися, співробітничати з Платоном Іларіоновичем. Однак ці багато треба часу, аби вхопити характерне в яскравій особистості? Саме таких, як Платон Майборода, можна відчувати по кількох прикметних подробицях.

Найперше, що я відчує, спілкуючись із чудовим музиком, — тонке розуміння ним природи поезії. Навіть у здалево б, довільному доборі слів, в які він оформлював мелодію, легше було ловити ритміку замисленої пісні, у цих випадках то була не просто «риба», а досконала строфа.

Платон Майборода — ціла, і — певен! — неперехідна епоха в багатонаціональній пісенній творчості. Більше того, спираючись на могутню основу унікальної української пісенної спадщини, він, зрештою, своїми творами зробив нашої народній пісні справді всевітнє палісіті.

І це, передовсім, завдяки щасливому співтворству з незабутнім Андрієм Малишком. Кому з них більше поталанило в тій дружбі — Платонові Іларіоновичу чи Андрієві Самійловичу? Певно ж, обом. І ми масмо лише дякувати долі, що звелла і побратала таких органічно сумісних за природою таланту і розумінням свого покликання майстрів.

Пісні, створені на слова Малишка, простотакі вражають ідеальною гармонією мовного і музичного ряду, коли вже й справді «з пісні слова не викинеш». Хай я стану сотим чи тисяч як у нас, так і в Англії, чи, скажімо, в якомусь ще, можливо, й незнаному племені Африки. Певно, якщо і є те універсальне об'єднуче начало, яке зупинить цей роз'єднаний світ перед ядерним самозніщенням, то це, передусім, Мати — Матір людського роду.

Пісня ця справді пополнила світові обшири. Магія її в тому, що вона настільки ж достеменно українська, наскільки й загальнолюдська. Бо святість Матері — однаково недоторкана висота як у нас, так і в Англії, чи, скажімо, в якомусь ще, можливо, й незнаному племені Африки. Певно, якщо і є те універсальне об'єднуче начало, яке зупинить цей роз'єднаний світ перед ядерним самозніщенням, то це, передусім, Мати — Матір людського роду.

У добрий, благословенний час озаріння народився «Русничок». Стелиться він вишитою стежиною через дні, місяці, літа. І не линия під металевим дощем сумнівної модерну, і не форсуочу зриваного на істеричному гвалті голосу, підсиленого цілою системою гучномовців, він все ж чутний на найдальших околицях планети. Бо озивається до найчутливішого — до серця людського.

І ми по-сміньському вклонимося батьковій українській пісні — Платонові Іларіоновичу Майбороді. І за народним звичаєм побажаємо: хай ще кризь мною та мною дні, місяці і роки стелиться русничком йому дорога у вічну пам'ять на небі й на землі.

А що так є і буде, свідчить хоча б добровість об тім, що недавно в Москві музика Майбороди удостоєна своєрідного «Оскара». Це ще один подарунок на ювілей Платона Іларіоновича.

**БОРИС ОЛІЙНИК,
поет, академік НАН, Герой України**
**У ПІСНЮ
ПЕРЕЙШОВ**

9 липня минає 20 років від дня смерті ушавленого українського композитора Платона Іларіоновича Майбороди — першого серед композиторів лауреата Шевченківської премії, яку він отримав далекого 1962 року за «Вибрані пісні».

Лірико-патріотичні пісні П. Майбороди вросли у наш український національний ґрунт назавжди. Вони багатопланові, цнотливо чисті, повні краси і духовного здоров'я. Під ними відчувається потужний пласт народно-пісенної творчості, народної мудрості і життєвості.

Лірико-патріотичні пісні П. Майбороди вросли у наш український національний ґрунт назавжди. Вони багатопланові, цнотливо чисті, повні краси і духовного здоров'я. Під ними відчувається потужний пласт народно-пісенної творчості, народної мудрості і життєвості.

Є щось справді магнетичне в цьому імені — Полтавщина, — яка позначає край особливості, — всієї краси, де є все — степи і ярки, козацькі левади, гаї, ліси та переліски, синьоокі ставки і... «хрущі над вишнями гудуть». Де плавно тече Ворскла, по дорозі вбираючи джерела, струмки і річки, щоб подарувати живу воду могоутньому Дніпрові. А що вже чорноземі, то рівнинні за рахманною плодючістю чи й знайдеться у світі.

По за всіма сумнівом, — це щедрі багатство довкілля озвалось у цілому гроні літературних, мистецьких, наукових і хліборобських талантів світового рівня. Надто ж — у музиці.

Не для втолєння земляцьких амбіцій виділяю Полтавщину. А проте й не без гордості — такої ж природної, як і зрозумілої, оскільки цей край таки щедрий на таланти не лише місцевого, а й світового значення. І коли вже й дошукуватись витоків обдарування Платона Майбороди, то, окрім «Божої іскри», треба мати на оці і ті первісні крем'яні та кресало, які її висікали. Оті сотні і тисячі розлогих, як полтавські стели, пісень, що увійшли в побут селянина, як решетилівська вишивка та опішнянські куманці. І легендарна Маруся Чурай, і солоний, по-козацькому здоровий гумор, аж до сарказму, Івана

Я так думаю

Єще у нас люди, котрі ображаються, коли до них звертаються зі словами: «прошу пана», «прошу пані», «дами» і «панове». Але така образа безпідставна. Адже пан — то господар, вільна особистість, вище котрої є тільки Бог, на відміну від раба, над котрим є пан-господар.

Інша аура у слова «товариш». Виникло воно у торговельному середовищі і походить від слова «товар». Товаришми називалися торгові люди, партнери, компаньйони, співласники однієї справи, співласники. З часом зміст слова змінювався, але комуністи, називаючи один одного цим словом, по-перше, повернули йому давній зміст — «співпрацівник», «співласник». Вони ж були співласниками одного злочину, одного величезного злодійства перед людством — побудови комуністичного табору. По-друге, повернули слову зміст «співласник», знищивши особисту власність за допомогою демоагічної ідеї під назвою «загальнонародної, або колективної власності» і тотального насильства. Пограбувавши увесь народ, вони зробили власність громадською своєю партії і стали співласниками награбованого у народу добра. Не випадково Ленін формував свою мафіозну партію, у першу чергу, з люмпенів (зліднів), бандитів, кримінальних злочинців, розбійників і грабіжників, з тих, хто, будучи нічим, хотів стати всім. Під лозунгом «грабуї награбоване» комуністи вбивали тих, хто не хотів терпіти тотального грабунку. Під бандитську ідеологію підібрали і відповідну символіку — червоний, кривавий прапор, на котрий пролили кров невинно убитих майже 40 мільйонів синів і дочок українського народу.

Товариш як спадкоємець комуністичної епохи — це особа, закомплексована на комуністичних ідеях, з дуже вузьким діапазоном мислення. Сьогодні товариш сіло і вперто заперече історичні факти — голодомор в Україні, геноцид українського народу під керівництвом комуністів за вказівками з Москви.

Товариш — це не пан, не господар, не істога з пороги «гомо са-

пієнс». Товариш — це або раб, або холуй, або деспот, а частіше суміш усіх цих трьох видів. Це біологічний робот, бездуховний солдат промислових армій (за Марксом) або солдат адміністративно-командної системи (як сьогодні модно називати комуністичний лад). Поведінка товариша визначається тим, з ким він спілкується: якщо з «вишестоящими» начальниками, то він раб, холуй, готовий повзати і лизати ноги своєму господареві. Якщо ж він спілкується з «ніжестоящими», то стає деспотом і вимагає повзати перед ним самим. Таких біологічних роботів комуністична держава виховувала змалку. З ранніх років дитині вдовбляли в голову, що є

ДОБРОДІЮ, ДРУЖЕ, ЯК ДО ВАС ЗВЕРТАТИСЬ?

вожді, котрим вона нібито всім зобов'язана. Особистість, мовляв, ніщо, вожді — все, і їм необхідно підпорядковуватись безкомпромісно і бездумно. Якщо вони віддали команду: «будь готов!», то слід одразу без будь-яких роздумів, автоматично задерти руку і закличати: «завжди готов!».

Так їх дресировали на роботах у піне-рах. Зав'язували на шії кривавий галстук, щоб звикали до крові і насильства. А тих, хто опирався, карали. Потім справу продовжував комсомол, далі КПРС. Так виходив настрашений і аморальний товариш — деспот, холуй, бездумний, бездуховний і безвідповідальний виконавець наказів адміністративно-командної системи. Товариш — це головне багатство і фундамент системи, за котру так рятують комуністи, а за ними і соціалісти. На рахунок товаришів перші у світі концентраційні табори, колгоспи, голодомор, постійні війни, вивоз тисяч людей до Сибіру, катування невинних людей в тюрмах і на примусових роботах, фізичне знищення інакомислячих і національно свідомих, переважно інтелігентів, вербування продажних донощиків і провокаторів, кри-

ваві придушення масових виступів робітників, замовчування трагедій, які забирали тисячі людських життів. Комуністична система, в основі якої була підневільна праця мільйонів людей, послугувала засобом виживання і знищувала все, що нагадувало Бога. Знищувалися храми, каплиці, хрести, історичні споруди...

За допомогою нечуваної брехні, підкупу, омани, шантажу, провокації, інтервенції комуністична ідеологія проникла в усі сфери суспільного життя і розповзлася майже по всьому світу. З одного і того ж «Центру» (Москви) фінансувалися комуністичні режими по всій земній кулі.

З часом правда почала виходити на поверхню, народи почали прозрівати, а комунізм втрачати свої позиції. Комуністичні партії поміняли свої назви. Так, компартія Великої Британії тепер називається «Партією лівих демократів». Партія комуністів Швеції стала просто «Лівою партією», італійська компартія — «Демократичною партією лівих сил», санмаринська компартія — «Санмаринською прогресивно-демократичною партією». Відповідаючи на запитання про причини, які спонукали італійських марксистів змінити назву партії, її керівник Акілле Окетто сказав: «Треба чесно признатись, що експеримент на Сході Європи (в СРСР — автор) кинув тій як на поняття «комунізм», так і на поняття «соціалізм».

Тож нам слід відмовитись від згнаньбеного комуністичного словечка «товариш». Звісно, називаючи людину «паном» або «панею», ми сьогодні в більшості випадків робимо їй великий аванс. Але даймо людині цей аванс, побажаймо їй добра, допоможемо підвестися з колін, перейнятися самоповагою, витиснути з себе раба і з часом стати справжнім господарем своєї долі, вільною, незалежною, справді самодостатньою особистістю, вище котрої є тільки Бог.

Михайло ГНАТ, інженер-економіст, фінансист м. Львів

Музей видатного вченого та громадського діяча, колишнього міністра освіти та впродовж УНР Івана Огієнка відкрито на його малій батьківщині — у містечку Брусиліві, що на Житомирщині.

Ініціатором передачі районного історико-краєзнавчого музею до обласної комунальної власності та створення на його базі музею І. Огієнка стало управління культури та туризму облдержадміністрації. Зрозуміло, що за нинішніх фінансових умов наважитись на такий крок було непросто. Та вагомішим аргументом для обласної влади все-таки було прагнення зберегти для України безцінні документи, пов'язані як із життям видатного уродженця Житомирщини, так і зібрані ним на чужій землі. Як відомо, після прийняття ду-

ЗБЕРЕГТИ І ЗРОЗУМІТИ

ховного сану митрополит Іларіон вимушено емігрував до Америки. Музей створено не лише для увічнення та популяризації імені І. Огієнка, а й пошуку та повернення в науковий обіг документів, які дають змогу краще зрозуміти минуле та не повторювати більше колись допущених помилок.

До речі, новостворений музей І. Огієнка, експозиція якого нині ще перебуває в стадії формування, став уже сьомим відокремленим філіалом Житомирського обласного краєзнавчого музею, серед яких такі відомі, як музей Лесі Українки у Новограді-Волинському, В. Корolenka в Житомирі, М. Рильського у с. Романівці Попільнянського району та Партизанської слави у с. Словоcheno Овруцького району.

Президент України Віктор Ющенко вітає художнього керівника вокального жіночого колективу «Сударушка» с. Нова Некрасівка Ізмайльського району Валентину Архіпову з нагородженням медаллю «За працю й звитягу»

Заслужений майстер народної творчості України Зоя Пасічна демонструє гостям свої нові твори та нещодавно виданий альбом

Хореографічна композиція «Фантазія моря» у виконанні ансамблю музики, пісні й танцю «Чайка» Одеської обласної філармонії (художній керівник — заслужений працівник культури України Дмитро Прутула, художник-постановник — заслужений діяч мистецтв України Юрій Саакянц)

Одещина — одна з найбільших областей, своїми обриси на карті України вона нагадує чайку, що розпростерла крила над степовим краєм та Придніува'ям. Як зазначив у своєму привітанні учасникам творчого звіту Президент України Віктор Ющенко, розташоване на перехресті світових доріг Причорномор'я здавна було ареною кривавих протистоянь, плацдармом бойової звитяги українського козацтва, а стало рідною землею для представників більш як ста національностей. Усі вони зробили свій внесок у багатющу скарбницю духовних і культурних надбавь Одещини, яка на весь світ уславилася геніями музики, літератури, живопису, кіномистецтва

Гопак у виконанні лауреата міжнародних конкурсів ансамблю танцю «Сузір'я» Одеського міського центру хореографічного мистецтва (художній керівник — заслужений працівник культури України, кавалер ордена «За заслуги» III ступеня Юхим Коган)

Своім Указом Президент України нагородив орденом «За заслуги» III ступеня солістку вокального ансамблю болгарської пісні «Янка» Будинку культури с. Зоря Саратовського району Нелю Златову та художнього керівника ансамблю танцю «Дитинство» Одеського міського центру хореографічного мистецтва Юхима Когана, орденом княгині Ольги III ступеня — керівника вокального ансамблю «Берегиня» с. Ларжанка Ізмайльського району Надію Лапшину, балетмейстера ансамблю танцю «Камчик» Будинку культури с. Зоря Саратовського району Ірину Стоянову та концертмейстера Одеської обласної філармонії Світлану Тимофееву-Бойко, медаллю «За працю й звитягу» — художнього керівника вокального жіночого колективу «Сударушка» с. Нова Некрасівка Ізмайльського району Валентину Архіпову. Ще дванадцять діячів культури і мистецтв області удостоєні почесних звань.

Для киян і гостей столиці, що завітали на концерт-звіт, його учасники приготували чимало справжніх мистецьких відкриттів та приємних несподіванок. Тут переплелися історія і сьогодення, класика межувала з модерними ритмами, аматори не поступалися віртуозністю виконання майстрам сцени. А найперші оплески залу були адресовані винахідливому майстрові відеоформлення програми Віталію Сулімі. Ретельно дібрані й зі смаком скомпоновані кіно і відеокадри замінили майже все громіздке сценічне оформлення.

«Чорноморці» — так було названо творчий звіт майстрів мистецтв і художніх колективів Одеської області у Національному палаці мистецтв «Україна»

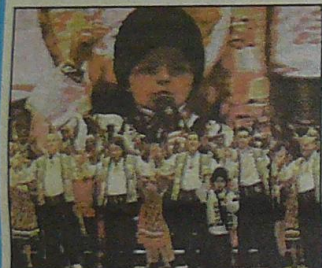
ЩЕДРЕ НА ТАЛАНТИ

ТА ШКОДА, ЩО ОДЕСИТАМ

На рівні з класикою у програмі була різнобічно представлена народна творчість, якій приділяють належну увагу не лише аматорські гурти, а й професійні колективи, вихованці музичних навчальних закладів. Зворушливо й тепло прозвучала українська народна пісня «Ой, полечко, поле», яку проспівали соліст одеської опери Іван Фляк та аспірант Одеської музикакademії Віталій Ончуленко. Капела бандуристів Одеської музичної академії під керівництвом виконуючої обов'язки доцента Людмили Чернецької вперше познайомила слухачів із лемківською народною піснею «Крочком, коні». Власну композицію у джазовому стилі «Із бандурою світом» на теми українських пісень виконав недавній випускник цього ж навчального закладу Георгій Матвіїв. Бандура у його вправних руках звучала, як оркестр. А чоловічий вокальний секстет «Дюк-тайм» продемонстрував на українській народній пісні «Іхали козаки» можливості створити за допомогою акапельного співу цілісну джазову композицію.

Досить пристойно дебютував на великій столичній сцені молодіжний ансамбль музики, пісні і танцю «Чайка», створений рік тому при Одеській обласній філармонії. З таким успіхом можна привітати художнього керівника колективу, заслуженого артиста України Дмитра Прутула та хореографо-постановника Юрія Саакянца, якому саме цього дня присуджено почесне звання заслуженого діяча мистецтв України.

Не забули організатори концерту і творів наших сучасних композиторів. Чудовий ансамбль скрипалів Одеської середньої спеціальної музичної школи імені професора П. Столярського під керівництвом Володимира Кьона виконав «Іспанський танок» Мирослава Скорика. «Столярики», серед яких чимало лауреатів багатьох всеукраїнських та міжнародних фестивалів, ще раз довели, що одеська скрипка школа живе і плідно розвивається. Народна артистка України Ольга Оганезова представила слухачам пісню Олександра Злотника на слова Бориса

Народний ансамбль гагаузької пісні й танцю «Кадинка» с. Червоноармійське Болградського району (художній керівник — заслужений працівник культури України Пантелій Кірміз), соліст — шестирічний Георгій Нікора

Народний ансамбль болгарської музики «Хоро» с. Зоря Саратовського району (художній керівник — Костянтин Златов)

Керівник народного ансамблю української народної музики й пісні «Веселка» Білгород-Дністровського міського центру культури та дозвілля, заслужений працівник культури України Михайло Нікірці, його дружина — Валентина хормейстер колективу, заслужений працівник культури України, їхні донька Зореслава та син Богдан — найперші помічники в роботі

А потім кін та екран заповнило українське лицарство. Прологом свята стало першочитання твору Віталія Губаренка «Запорожці». Постановку здійснив заслужений діяч мистецтв Росії Георгій Ковтун, а натхненно втілили її в життя оркестр Одеського національного академічного театру опери й балету під керівництвом Ігоря Шаврука та артисти одеських театрів.

Класика була представлена в концерті досить широко. Солісти балету Олександра Воробйова та В'ячеслав Кравченко під мелодію «Реквієму» В.-А. Моцарта виконали фрагмент із вистави «Дзвони нашої пам'яті», яку Одеська опера присвятила пам'яті жертв Голодомору 1932—1933 років. Студентський хор Одеської державної музичної академії імені А. Нежданової під керівництвом професора Григорія Ліознова познайомив присутніх із чарівним вокальним твором «Прійдіте, воспоім» Дмитра Бортнянського.

Як не можна уявити Одесу без її уславленого Театру музичної комедії, так і цей концерт без його участі. Честь представити свій колектив була надана лауреату міжнародного конкурсу солістці Ірині Ковальській, яка у супроводі хору та балету театру віртуозно виконала пісеньку Карамболіні з оперети І. Кальмана «Фіалка Монмартра».

А далі було представлено джазову класику, бо як же без неї столиці джазу?! Та й народився він, як стверджував Леонід Утьосов, не десь у Лос-Анджелесі, а саме у цьому чорноморському місті. Оплесками зустріли присутні появу на сцені добре знайомий в Україні й за її межами молодіжний біг-бэнд Одеського училища культури і мистецтв імені К. Данькевича під орудою Миколи Голощапова.

І все ж, підсумовуючи враження від виконаних класичних творів, не можна обминути увагою успіх лауреата чисельних міжнародних конкурсів Юрія Міненка. Цей молодий вокаліст, во-

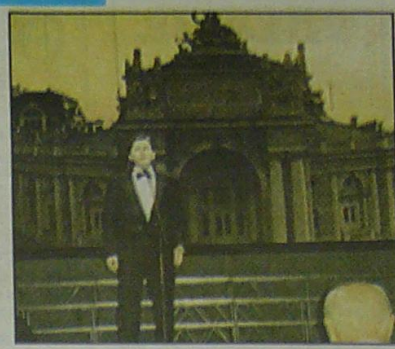
Фестиваль мистецтв України

Надія Ворнікова та Мирослав Тоєстиза – солісти народного ансамблю танцю «Бессарабський суєнір» села Бритівка Білгород-Дністровського району (керівники — Тетяна та Іван Мікуліни)

Виступ ансамблю скрипалів Одеської середньої спеціальної музичної школи імені професора П. Столярського (художній керівник — Володимир Кьон)

Вперше в Україні звучить у виконанні контртенора, лауреата міжнародних конкурсів Юрія Мінєнка арія Сесто «Parto, parto» з опери В.-А. Моцарта «Мілосердя Тіта»

Олійника «Мати сіяла сон».

Близько двох годин тривав концерт, що вилився у справжнє свято мистецтва. Всі, зазираючи раз по раз у програмки, із нетерпінням чекали на його заключну частину, яку було названо «Чорноморське намисто». У ній значилися кращі з кращих аматорських колективів області, удостоєні звання народних. Коли ж вони, з калейдоскопічною швидкістю змінюючи один одного, почали свої виступи, здається, саме Чорне море здійняло високі хвилі й таки заграло.

Як завжди, з великим піднесенням виступали знайомі нашим читачам за попередніми публікаціями учасники ансамблю української музики «Веселка» із стародавнього міста Білгорода-Дністровського. Художній керівник, заслужений працівник культури України Михайло Нікіруй за три десятиліття роботи з цим колективом об'їздив усі навколишні села, зібравши справжні перлини народної пісенної творчості. Помічниками Михайла Івановича стали дружина-хормейстер Валентина Опанасівна та їхні вже дорослі діти – Богдан і Зоряна. Колектив удостоєний безлічі відзнак на всеукраїнських та міжнародних конкурсах. «Буджачь-

подая молодка». Потім на сцені їх змінив народний ансамбль гагаузької пісні й танцю «Кадинжа» із села Червоноармійське Болградського району, який рідною мовою виконав пісню «Чабанаш», а заспівав наймолодший учасник концерту — шестирічний Георгій Нікора. Чи стане хлопчина зіркою естради, ще невідомо, а ось «зіркову» інфекцію на численних концертах він уже підхопив.

Серед інших фольклорних колективів слід назвати народний ансамбль болгарської музики «Хоро», народний вокальний ансамбль болгарської пісні «Янка», народний ансамбль болгарського танцю «Камчик». Усі вони з Будинку культури села Зоря Саратського району. Народний ансамбль гагаузької пісні і танцю «Кадинжа» з села Червоноармійське Болградського району, ансамбль традиційного грецького танцю «Неотіс» Одеської філії Грецького фонду культури представили справжні обрядові дійства, характерні для їхніх народностей. А завершенням усього цього майже вертепного свята стали українські танці, які виконали лауреат міжнародних конкурсів ансамбль танцю «Сузір'я» Одеського міського центру хореографічного мистецтва та народний ансамбль танцю «Бессарабський суєнір» села Бритівка Білгород-Дністровського району.

У фіналі народний артист України Микола Свидюк заспівав власну пісню на слова Зої Красуляк «Моя Україна»: «У радості й горі до тебе я лину, Україно моя, Україно».

Добре враження від концерту доповнили і фотохудожники, майстри живопису, графіки та ужиткового мистецтва, які влаштували в фойє Національного палацу мистецтв «Україна» свої виставки. Гості свята з цікавістю оглядали фото з острова Зміїного, що невдовзі має стати одним із найпривабливіших наших туристичних об'єктів.

Заслужений майстер народної творчості Зоя Пасічна, про яку наша газета вже докладно розповідала, цього разу продемонструвала нові роботи: вона представила ніби вимережаних пензликом танцюючих казкових диво-птахів.

Насамкінець добре слово слід сказати і про головного режисера та постановника концертної програми, одеського новосела Сергія Проскурню, якого нещодавно було призначено виконуючим обов'язки директора Одеської опери. Але, як зауважили глядачі, одеситам цього разу забракло гумору. Вони ніби забули, що саме цей край породив і поставив на крило таких великих українських сміхотворців, як Степан Олійник та Андрій Сова.

Та попри це, звіт майстрів мистецтв і художніх колективів Одеської області досить повно представив панораму художнього життя краю, головним багатством і окрасою якого є його люди. Нинішні чорноморці вміють водити кораблі наперекір морській стихії, у посушливих степах вирощувати хліб і виноград, за усіляких криз не занепадати духом, а ще глибоко шанувати мистецтво і народну творчість в усіх виявах.

Станіслав ЗМІЄВСЬКИЙ,
власкор газети «Культура і життя»
Одеса–Київ–Одеса
Фото Вікторії Логачової

Лемківську народну пісню «Крочом коні» виконує капела бандуристів Одеської державної музичної академії імені А. Нежданової (художній керівник – виконуюча обов'язки доцента Людмила Чернецька)

Народну російську пісню «Молодая молодка» виконують народні вокальні жіночі колективи «Журавушка» с. Стара Некрасівка Ізмаїльського району (художній керівник — Олена Фірсова) та «Сударушка» с. Нова Некрасівка цього ж району (художній керівник — Валентина Архіпова)

Кераміст Наталія Будаурацька представила на виставку композиції «Українське весілля»...

... і «Музика моря»

СТЕПОВЕ ПРИЧОРНОМОР'Я... ЦЬОГО РАЗУ ЗАБРАКЛО ГУМОРУ

ким соловейком» величають земляки пані Валентину, над вродою та голосом якої не владний і час. Ансамбль двічі брав участь у Міжнародному фольклорному фестивалі в Англії, який влаштовується з ініціативи принца Уельського Чарльза. А сам він, почувши співачку вдруге, назвав її голос золотим, у дослівному перекладі це звучало: «маєте золото у горлі». І ось тепер за Указом Президента України Валентина Опанасівна удостоєна звання заслуженого працівника культури України.

Не поступаються білгороддністровцям у майстерності аматори Ізмаїльського району. Найбільше їх у селі Утконосівка. Директор Будинку культури Василь Чепой, який сам співає вже сорок років, створив тут чоловічий вокальний ансамбль «Етнос», якому й випала честь звітувати у столиці. А ще в селі діють народний ансамбль пісні і танцю «Бассарабян», ансамбль молдавської народної пісні «Флусраш», хореографічний колектив «Мугурел», інструментальний гурт «Плай», кожен з яких мав підстави претендувати на участь у нинішньому концерті-звіті.

Ще один чудовий колектив з Ізмаїльського району представило молдавське село Озерне. Це народний ансамбль танцю «Тенереця» (молодість), керівниками якого працюють Іван Марку та Діана Войку. Скільки років колективу, ніхто не береться й визначити, бо всім здається, що такий ансамбль існував тут завжди, багато літ ним опікувався Андрій Крецу, тепер працюють його вихованці.

Ще Ізмаїльщина була представлена на концерті й двома народними вокальними ансамблями російської пісні. Задушевно й тепло виконали співачки гуртів «Сударушка» з села Нова Некрасівка та «Журавушка» з села Стара Некрасівка російську народну пісню «Мо-

ВПЕРШЕ

«Гордість і надія Тернопілля» — під такою назвою в області провели перший форум творчої та обдарованої молоді.

На зібрання з'їхалися переможці Всеукраїнських учнівських олімпіад із базових навчальних дисциплін, конкурс-захисту науково-дослідницьких робіт, учнічленів обласного відділення Малої академії наук України, призери спортивних змагань, переможці обласних і всеукраїнських мистецьких конкурсів, лідери учнівського самоврядування краю.

Чимало з них отримали грамоти обласної державної адміністрації та обласної ради, пам'ятні статуетки «Гордість і надія Тернопілля», цінні подарунки. Відзначили й кращих учнів краю у номінаціях «Інтелект і талант», «Творчість і натхнення», «Праця та майстерність», «Грація і сила», «Наука та пошук», «Технічна творчість і раціоналізаторство», «Авторитет і лідерство».

**МІНІСТЕРСТВО
КУЛЬТУРИ
І ТУРИЗМУ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА
АКАДЕМІЯ
КЕРІВНИХ КАДРІВ
КУЛЬТУРИ
І МИСТЕЦТВ
(державний вищий
навчальний заклад
IV рівня акредитації)**

Оголошує конкурсний прийом до аспірантури з відривом та без відриву від виробництва в 2009 році з таких спеціальностей:

26.00.01 — теорія та історія культури (мистецтвознавство, філософія та історичні науки);

27.00.02 — документознавство, архівознавство (історичні науки) та докторанти з відривом від виробництва в 2009 році з таких спеціальностей;

26.00.01 — теорія та історія культури (культурологія, мистецтвознавство, філософські та історичні науки).

До аспірантури приймаються особи, які мають вищу освіту і кваліфікацію спеціаліста або магістра. Вступники до аспірантури подають на ім'я ректора: заяву, особовий листок з обліку кадрів, копію диплома про вищу освіту, медичну довідку про стан здоров'я за формою № 086-у, посвідчення про складені кандидатські іспити, список опублікованих наукових праць і винаходів або реферат з обраної наукової спеціальності та складають конкурсні іспити: із спеціальності, філософії та іноземної мови у жовтні-листопаді 2009 року.

Особи, що вступають до докторанти, подають, крім зазначеного вище, також копію диплома про присудження наукового ступеня кандидата наук, обґрунтування теми та розгорнутий план докторської дисертації.

Документи приймаються з 10 по 30 вересня поточного року.

Паспорт та диплом про вищу освіту подаються вступником особисто.

Гуртожитком Академія не забезпечує.

Документи подавати за адресою: Київ — 15, вул. Івана Мазепи, 21, корп. 11; відділ аспірантури.

Довідки за телефоном:
288-80-46.

Ольга Петрівна Косач, znana більш як письменниця Олена Пчілка, походить з полтавського роду Драгоманових. З 12 років бере її під свою опіку старший брат — визначний історик, політик, на той час професор Київського університету Михайло Драгоманов. Майбутня письменниця знайомиться з приватним пансіоном шляхетних дівчат, два роки відвідує «великим слухачем» університетські лекції на історико-філологічному факультеті. Так становлення її особистості проходить під впливом ідеї, яка охопила в середині XIX століття величезну частину прогресивно налаштованої молоді, генератором якої виступає найближче коло її старшого брата (В. Антонович, Т. Рильський, М. Лисенко, М. Старицький та інші), — ідеї українського національного відродження. Вона активно включається до діяльності культурно-просвітницької організації «Громада». Саме серед соратників М. Драгоманова Ольга Петрівна знаходить собі подружню пару. Після вшанування з активним учасником громадського руху, молодим юристом Петром Косачем, письменниця переїздить на Волинь.

Надихаючись чудовими волинськими краєвидами, беручи натхнення від знайомства зі скарбами народної творчості, Олена Пчілка починає тут реалізовуватися як етнограф та літератор. Великою мотивацією для здійснення її письменницького хисту була і родина, яка поступово збільшувалася. У м. Новограді-Волинському народилися троє старших дітей — Михайло, Лариса (у майбутньому Леся Українка), Ольга, а вже у родинному маєтку Колодязному — Оксана, Микола та Ізидора. Цей період свого життя Олена Пчілка назве «літературно-педагогічним».

Дбаючи про ґрунтовну освіту, невдоволена тогочасною системою педагогіки, її русифікаторським спрямуванням та маючи на меті оточити своїх дітей «такими обставинами, щоб українська мова була їм на й ближчою», Ольга Петрівна не довіряла офіційній школі. Тому

спочатку разом з чоловіком викладали низку предметів вдома, приватно наймала викладачів, а влітку разом з дітьми постійно подорожує волинськими селами, щоб маленькі Косачі були свідками народних обрядових дійств, від старих людей знайомилися з легендами та місцевими повір'ями. Сама ж Олена Пчілка тут розпочинає ретельне вивчення волинської орнаментики, досліджуючи зразки української вишивки. Результатом цих досліджень став альбом «Український народний орнамент», який побачив світ у 1876 році та був презентований широкій громадськості на Всесвітній виставі у Парижі.

Свідома мати організовує для своїх дітей та їхніх товаришів шевченківські дитячі свята, аматорські вистави. А брак українських п'єс, дитячої лектури компенсує з дивовижною наполегливістю написанням своїх драматичних, поетичних творів, інсценізацією народних казок, перекладами. 1880 року вийшов друком її переклад М. Гоголя «Записки причинного. Весняніч», 1882-го побачила світ книга «Українським дітям», де були опубліковані твори Пушкіна, Лермонтова, Сірокомлі в перекладі Олени Пчілки, а в 1886 році друкується поетична збірка власних творів — «Думки-мержанки». В періодичних тогочасних виданнях з'являються переклади письменниці з І. Тургенєва, М. Островського, Л. Толстого, О. Фета, Овідія, Саффо, А. Міцкевича, В. Гюго, Андерсена, О. Уайльда та інших.

Громадським подвигом можна назвати активну педагогічну діяльність О. Косач, що сприяє вихованню великих патріотів української нації, існування якої на той час потрібно було доводити, а державницькі документи (Валуєвський циркуляр, Емський наказ тощо) приводять до жорстоких репресій влади проти українства. Яскраво характеризує той період І. Франко: «Може, ніколи не було так грізно поставлене питання — чи жити, чи загинути нашій нації, як тоді». Тяжко та цілеспрямовано письменниця готувала підґрунтя на якому зростали таланти її дітей та кола їхніх товаришів.

Дбаючи про творчий розвиток своїх дітей, О. Косач заохочує до прояву літературних здібностей у них, зацікавлення у вивченні іноземних мов. Разом з Михайлом та Лесею вона перекладає «Іліаду» Гомера, а на різдвяні канікули 1884 року дала завдання — здійснити переклад оповідань М. Гоголя «Запропаща грамота» та «Зачароване місце». Стимулом до подальшої літературної діяльності дітей стала надрукована у Львові книжечка «Вечерниці», куди й увійшов цей переклад під псевдонімами Михайло Обачний та Леся Українка. Саме такі літературні імена, як поважним письменникам, допомогла підібрати їхня невтомна мати.

Безперечно, не можна монополізувати вплив Олени Пчілки на формування літературного смаку, відточення поетичного хисту Лесі Українки, але що він був значущим — то так. Саме мати рано помітила неабиякі поетичні здібності доньки і робила все від неї залежне, щоби вони зростали. Листування між ними, а також листи до інших адресатів виразно свідчать про те, як протривала шлях до великої літератури Олена Пчілка, допомагаючи доньці і порадами, і редагуванням, і критикою, і фінансуванням. Наче лутівку у широкий світ поетичної Музи мати записала у поетичний альбом доньки свій переклад з В. Гюго:

Так я в ся щасливу годину,
Схилившись тут біля тебе,
Даю щонайкращу перлину, —
Яку тільки маю у себе, —
Даю тобі — думку свою.

І сама Леся все життя високо цінувала материні поради і прислухалася до її думки: «Ніхто ніколи не писав мені так часто і так люблю, як ти, і запевне ніхто не писатиме. Коли думаю про се, то згадуюсь мені сонет з

Гейне до його матері... Шкода тільки, що всі ми — і поети, і не поети — по більшій часті буваємо не варті своїх матерів».

Михайло Косач, на відміну від своєї сестри, не став письменником. Він — фізик, конструктор першого в Росії «рентгенівського» апарату (Рентген Нобелівську премію отримав значно пізніше), приват-доцент Харківського університету, в одному зі своїх листів до матері написав: «Коли я став тим, чим єсть, коли в мене є що-небудь доброго, то се дякуючи Тобі, мамочко».

Особливо розгорнулася літературно-громадська діяльність Олени Пчілки на початку XX століття, коли родина оселилася у Києві. Ольга Петрівна Косач весь час перебуває в епіцентрі українського культурницького руху її ми бачимо активним членом правління літературно-артистичного товариства, одним з організаторів низки заходів за ушанування пам'яті І. Котляревського, активною учасницею створення першої експозиції в Музеї старожитностей (нині Національний художній музей України). Один з сучасників письменниці згадує: «Оселившись у Києві, Олена Пчілка дуже швидко стала маркантною постаттю не тільки серед місцевого українства, що з ньюми їй належало одне з чільних місць. Вона стала помітною фігурою і для всього Києва, а в тому числі і для вищої київської адміністрації». М. Славинський вгадує маленький, але, як стверджує, характерний епізод. Він, перебуваючи в Петербурзі, вирішив привітати письменницю з ювілеєм її літературної діяльності телеграмою. Звичайно, на пошті український текст не прийняли, і він пішов до Директора Поштового уряду і так описує цю зустріч: «...я мовчки подав йому текст. Директор — людина старша, — так само мовчки прочитав телеграму, потім усміхнувся і сказав: «А, це мадам Косач справляє ювілей! Бачите, що? Телеграму вашою мовою ми не сміємо пересилати, але для мадам Косач можна зробити й виняток. Вона, навіть на прийомі в генерал-губернатора, де ми з нею познайомилися, розмовляла зі мною по-українсьому. Я перейшов на французьку, по-російськи я боявся заговорити. Боявся, щоб не образилась, бо ми всі про неї знали».

Ще на початку свого творчого шляху Олена Пчілка намагалася знайти підтримку в жіночому русі, який існував на Галичині. Вона разом з письменницею Н. Кобринською видає у 1887 році перший номер жіночого альманаху «Перший вінок» для того, щоб жінки-письменниці мали змогу зреалізувати свій творчий хист. То згодом, скориставшись тою свободою для преси, яку принесла І Конституція в Росії, Ольга Петрівна стає активним видавцем не суто жіночого, а загальноукраїнського літературного часопису «Рідний край». Спочатку вона входить до його редакції, а з 1908 року керівництво виданням, його фінансування бере на свої плечі. Чи багато ми знаємо сучасних жінок-редакторок, і не дамських журналістів, а літературних, громадсько-політичних? Олена Пчілка стає єдиною на той час жінкою — керівником літературно-громадського часопису. На його сторінках редакторка порушує політичні, болісні соціальні питання, що так турбують громадськість на початку бурхливого XX століття; з «Рідному краю» друкують твори як відомих письменників — Т. Шевченка, М. Коцюбинського, Лесі Українки, так і молодих авторів — Олександра Олеся, П. Тичини, М. Рильського.

Та більша частина творчого доробку письменниці — саме твори для дітей. Виховавши великими патріотами своєї землі власних, Олена Пчілка, дбаючи про духовний світ маленьких українців, свій хист літератора та педагога продовжує реалізовувати на сторінках «Молодої України», першого в Росії українського журналу для дітей, який видає знову власним коштом з 1908 року. Наскільки дотепний та повчальний житковт віднахдила вона для маленьких читачів, готуючи кожний номер — це і народні примовки, загадки, прислів'я, шаради, байки. У власних статтях намагається пробудити у малечі національну свідомість та прилучає читачів до здобутків світової культури. Сьогодні нас дивує і та причина, з якої пишуться керівниця редакції, що на решті «довелося говорити з українськими дітьми, українським словом, в українському часописі», і той величезний оптимізм, з яким береться до роботи ця дивовижна жінка — передплатників журналу 30, згодом 40 родин, і то переважно інтелігенція боялася передплатувати журнал, вказуючи свої різвища, зазначали прізвища прислуги. До співпраці у згаданому часопису, крім своїх доньок Лесі Українки, Ольги (Олеси Зірки) редакторка залучила художницю О. Сластина та історика Д. Яворницького.

Важко переживає Олена Пчілка втрати близьких, закриття власних видань, багатовладдя 1917—1919 років. Але, як завжди, безмежно бажання бути корисною суспільству, своїй Землі, допомагає вгамувати біль, і вже з 1920 року Ольга Петрівна активно працює в багатьох комісіях ВУАН: етнографічній, літературно-історичній, громадських течій і заходознавства.

Гідно був поцінований науковим світом внесок видатної вченої, і в 1925 році Ольгу Петрівну Косач обирають членом-кореспондентом Української академії наук. Характерно, що саме Олені Пчілці судилося долю стати першою жінкою — членом-кореспондентом УАН.

Ще не вповні вивчена та недостатньо поцінована творча спадщина письменниці, за спогадами сучасників, досліджуючи документи, можливо лише уявити те високе місце, яке посідала Олена Пчілка у тогочасному громадському житті. Одна з доньок письменниці, сама перекладачка та дослідниця-етнограф, Ольга Косач-Кривинюк, так і не завершить писати спогади про свою матір, а розпочне їх так: «Мати — ні, це занадто велика фігура, занадто складна, занадто значна її роль і її місце в житті не лише всіх нас, особливо ж Лесі, а в цілому українському житті!.../ Скажу лише, що розумніших за неї людей я знала мало, а може, й зовсім не знала!.../ У всякому разі, Леся безмірно любила її і дуже високо цінувала все своє життя аж до смерті!.../ наше мало не божество — «мама».

Оксана КОНСТАНТИНІВНА, старший науковий співробітник музею Лесі Українки

ОЛЕНА ПЧІЛКА. СИЛА ЇЇ ІНДИВІДУАЛЬНОСТІ

До 160-річчя від дня народження

«Сила Олени Пчілки залежала не від того, яких політичних переконань вона трималася, навіть не від її літературних заслуг, що і їх вона безперечно мала. Сила її була в її індивідуальності. Волі вона була непохитної, характеру непоступливого, розуму обсяглого, почуття глибокого й гарячого, як возон, пристрасності некомпромісової» — напише у своїх спогадах М. Славинський, історик (учень В. Антоновича), депутат І Державної Думи, а згодом глава дипломатичної місії УНР у Празі.

рекортор — людина старша, — так само мовчки прочитав телеграму, потім усміхнувся і сказав: «А, це мадам Косач справляє ювілей! Бачите, що? Телеграму вашою мовою ми не сміємо пересилати, але для мадам Косач можна зробити й виняток. Вона, навіть на прийомі в генерал-губернатора, де ми з нею познайомилися, розмовляла зі мною по-українсьому. Я перейшов на французьку, по-російськи я боявся заговорити. Боявся, щоб не образилась, бо ми всі про неї знали».

Одеській кіностудії — 90 років

Спочатку кілька штрихів з історії. Кіновиробництво в Одесі з'явилося одразу ж після виходу в Парижі перших фільмів братів Люм'єр. Датою народження професійної студії можна вважати 1907 рік, коли підприємець і режисер М. Гросман розпочав зйомки вітчизняних стрічок в кіностудії «Мірограф», що згодом переросло на кінофабрику. У 1912 році побачила світ знята тут кримінальна драма «Одеські катакомби». Невдовзі з'явилися кінопримістива «Міраж», кінофабрики К. Борисова та Д. Харитонова, який залучив до роботи зірку німого кіно Віру Холодну. 23 травня 1919 року безіменний комісар 41-ї червоноармійської дивізії видав наказ про націоналізацію приватних кінофабрик, відтоді й почався відлік часу Одеської кіностудії. Ленін вбачав у кіно, перш за все, засіб комуністичної пропаганди. До речі, його знаменита фраза про значення кінографіста звучала так: «Доки народ безграмотний, для нас найважливішими з мистецтв є кіно і цирк...».

Одеська кіностудія не обмежувалася зйомками фільмів-вітків. Тут побачили світ художні картини про минуле українського народу («Назар Стодоля», «Кармелюк»), про громадянську війну («Стара фортеця», «Митько Лепюк»), про будні чорноморських моряків («Танкер «Дербент», «Дочка моряка»). Саме тут випустив свої перші стрічки «Вся-реформатор» та «Ягідка кохання» класик українського кіно Олександр Довженко. Тут знімав свою першу кінокартину Василь Шухшин, постійно знімався Володимир Височинський. Тут працювали Амаросій Бучма, Дмитро Мілютенко, Мар'ян Крушельницький, Гнат Юра, Марлен Хуців, Фелікс Міронен, Петро Тодоровський... Список можна продовжити. Ще почасти бувають задіяні талановиті одеські режисери Кіра Муратова, Вілен Новак, Ярослав Лупіт.

Біда знаменитої кіностудії з емблемою вітрильника в тім, що вона розташована на семи з гаком гектарах розкішної прибережної землі у центрі міста-курорту за адресою: Французький бульвар, 33. Це від самого початку її акціонування добре усвідомлювали члени Одеського відділення Національної спілки кінематографістів України, очолюваної Ярославом Лупітом. Вони неодноразово зверталися у найвищі державні інстанції, протестуючи проти фактичного знищення кіновиробництва. У тих заявах, які публікувалися і на шпальтах нашого щотижневика, наводилися кричущі факти порушення чинного законодавства, до якого вдалося колишнє керівництво, пропонувалися альтернативні шляхи порятунку студії. Але жодного разу до голосу творців стрічок ніхто не прислухався.

Коли я запитав у Ярослава Васильовича, чи не складала вже збірочку очолюваним ним творча організація у боротьбі з незаконною приватизацією студії, він сказав, що за ці три роки одеським кінематографістам вдалося довести всім свою слушність, розкрити людям очі на всі ганебні підклиманні обурюючі, справдилися й найгірші прогнози про те, що ЗАТ зумисне банкрутує Одеську кіностудію. Але ті, від кого залежить вирішення її подальшої долі, навіть знаючи правду, і палець об палець не вдарили, аби виправити становище. Вони насміхаються в очі, потираючи нахабним «приватизаторам», мовляв, не тратьте, куме, сили, спускайтеся на дно.

Разом із паном Ярославом ми подумки гортаємо останні сторінки історії колишньої могутньої «фабрики мрій». Сигналом для її знищення став Закон України «Про Загальнодержавну програму розвитку національної кіноіндустрії на 2003—2007 роки» за підписом Л. Кучми. У ньому, окрім загальних фраз зі словами «посилити», «сприяти», «підняти рівень» був лише один конкретний пункт про акціонування Одеської кіностудії. Пізніше на парламентських слуханнях депутати висміяли цей пустопорожній документ і дійшли висновку, що він створювався, аби про людське око підвести якусь законну базу під ліквідацію кіностудії в Одесі. Тільки цей пункт закону згодом і був виконаний.

Робилося це всупереч існуючому законодавству і загальноприйнятим нормам. А вже на той час існував закон, який забороняв змінювати форму власності державних підприємств культури. Коли б у цю справу втрутився Конституційний суд, то він мав би визнати незаконним сам документ за підписом Л. Кучми. Далі — гірше. Жодного відкритого тендеру чи конкурсу інвесторів Фонд держмайна, якому тодішнє керівництво Мінкультури передало права власності на студію, перед акціонуванням не проводив. До Одеси навідувалися якісь підставні особи, які приховували, чий інтерес вони представляють. Набагато пізніше стало відомо, що мертвою хваткою вчепилися в цей ласий шматок кінотериторії власник міфичної «Нової студії» журналіст Олександр Ткаченко та Іван Фурсін, який тримає десять відсотків акцій скандально-відомого «РосУкрЕнерго», а в Одесі має ще й «Містобанк».

І нині ЗАТ козирає в усіх інстанціях липовими документами, на підставі яких було оформлено акціонування. Дум-

кою колективу ніхто, як належить, не поцікавився, установчих зборів акціонерів не проводили. Щоправда, були попередні збори, які тоді іменувалися інформаційними. На них, до речі, на прямих запитання Кіри Муратової, чи заохотили б інвестори акціонувати студію, якщо вона знаходилася не над морем, а десь у степу, ті розсміялися й відповіли — ні. А через якийсь час дирекція студії сфабрикувала потрібний їй протокол нібито з установчих зборів колективу. Цю липу й сьогодні не варто розвінчувати в суді.

З порушенням законодавства всіх працівників Одеської кіностудії було звільнено з роботи, оголошено, що її більше не існує, а до ЗАТ «Одеська кіностудія» стали зараховувати людей вибірково за їхніми заявами. За боргом кіновітрильники залишилися десятки творчих працівників. Проте належні творчій спілці приміщення Одеського відділення НСКУ і музею кіно площею дві тисячі дев'яносто квадратних метрів «прихвизатори» незаконно включили до статутного фонду ЗАО, хоч за постановою Кабміну вони передані спілці у довичне користування. Цей обман уже давно викрито, та ні Фонд держмайна, ні ЗАО досі проблеми не врегулювали. На фасаді студії немає навіть спілчанської вивіски, а члени НСКУ не мають і власного входу до свого офісу.

Та особливо прикро, що всі ніби осліпли і не помічають, що у самому статуті ЗАО йдеться не про об'єкт оновлення студії і розвитку кіновиробництва, а передовсім про можливість його банкрутства й передачі майна в інші руки. Таку оцінку цьому документу дали не самі кінематографісти, а досвідчені експерти прокуратури. Саме доведенням студії до банкрутства і переймалося весь час керівництво ЗАО. Об'єднання новими господарями технічна модернізація обернулася блефом, розрешена реконструкція вилася лише у «потомкінський» ремонт фасаду зотлілого на очах у всіх адміністративного приміщення. Студія не орієнтується на виробництво власних фільмів, поступово перетворюючись на базу для створення російських телесеріалів. Та й це виробництво ЗАО перетворило на збиткове.

кінотериторію на будь-що. На словах же вони знов обіцяють створити в Одесі справжній український Голлівуд. Куди подіються в такому разі «об'єктивні труднощі» та криза, «прихвизатори» не повідомляють. Цей замах на державну частку майна змусив бити на сполох всю Національну спілку кінематографістів, це не МГ ігнорувати і Фонд держмайна.

У його офіційному документі зазначено, що колектив ЗАО не виконав погодженого з ним бізнес-плану на 2006—2007 роки, яким передбачалося провести комплексну модернізацію та технічне переснащення студії, зокрема, спорудити два нові павільйони, закупити новітню техніку тощо. Майже нічого не зроблено для розвитку власного виробництва повнометражних ігрових фільмів, документальних стрічок, телевізійних ігрових серіалів. А висновок такий: «Фонд державного майна, виходячи з необхідності забезпечення державного контролю за розвитком підприємства за основним профілем діяльності, прийшов до висновку щодо недоцільності приватизації ЗАТ «Одеська кіностудія».

Нині, як сказав Я. Лупіт, в Одеському окружному адміністративному суді розглядається позовна заява п'ятнадцяти членів трудового колективу до Фонду держмайна України про скасування незаконного акціонування Одеської студії художніх фільмів. Тож будь-які дії відносно остаточної приватизації студії будуть поза законом.

Упродовж трьох років на кожен масовий і публічний виступ діячів кіно з критикою ЗАО з'являлися нібито колективні листи від трудового колективу, в яких схвалювалися всі дії його керівництва, а нарікання на нього називалися наклепом. Та ось у ЗМІ було оприлюднено досить давнє звернення профкому ЗАО за підписом його голови Наталії Вітвінної до Фонду держмайна. З одного боку, в ній йдеться про те, що підприємство на грані банкрутства, його чехи не укомплектовані сучасним обладнанням, павільйони не пристосовані для зйомок, а його працівники по кілька місяців не отримують заробітку. Та й сама зарплата їхня на сорок п'ять відсотків нижча за середню в Одеській області.

А закінчується звернення ось такою малозрозумілою для непосвячених пропозицією: «Створити у найкоротший термін максимально вигідні умови для залучення коштів незалежних продюсерів».

Я попросив Ярослава Васильовича роздумати, що означає ця пропозиція, нібито «схвалена колективом». На його думку, це ніяка не новація, а повторення вже відомого догману ЗАО якомога скоріше приватизувати державну частину акції. Не вдалося його керівникам домогтися від ФДМ дозволу на приватизацію, то тепер робиться нова спроба вивести державні акції з допомогою «волевиявлення народу». Але профком — це не трудовий колектив. А в нім люди вже стали прозрівати, і охочих сліпо йти на повідку щедрого лише на обіцянки приватного капіталу там усе менше.

За ініціативи Ярослава Лупіта та його колег в Одесі став масовим рух творчої інтелігенції та громадськості міста за визнання помилковості акціонування Одеської кіностудії, за повернення її народові. Але, що особливо втішно, протестанти не лише домагаються торжества справедливості через прокуратуру, суди, не лише апелюють своїми рішучими заявами до всіх керівних органів держави, а й пропонують конструктивні сучасні засоби виходу з кризової ситуації.

Ось як про це в одному з інтерв'ю для преси сказав Ярослав Васильович: «Я продовжую обстоювати свою позицію, що кінематографісти цілком спроможні відродити кіновиробництво і забезпечити себе роботою самостійно. Майбутнє за продюсерським кінематографом. І хоч в Україні з вини чиновників продюсерська система не розроблена і практично ще не впроваджена в життя, ми самотужки наблизилися до реалізації своїх планів на практиці. Цілий рік знадобився Одеському відділенню НСКУ на створення власного продюсерського центру. Бюрократичну тяганину з дотриманням безлічі юридичних формальностей ми подолали. Нині розом із головним продюсером В'ячеславом Буковським розпочинаємо здійснення своїх перших проектів. Щоб не наврочити, про наші виробничі й творчі плани промовчу. Ми доведемо, що чутки про невідздатність і незатребуваність одеських майстрів кіно безпідставні. Збанкрутіла не Одеська студія, а керівники ЗАО. А кіно неамирує, і ми залишаємося вірними йому».

На цій оптимістичній ноті дозволю собі й завершити цю розповідь зі сподіванням на воскресіння студії-ювіляра, який випало пережити вже й власні поминки.

Фото Вікторії Логачової

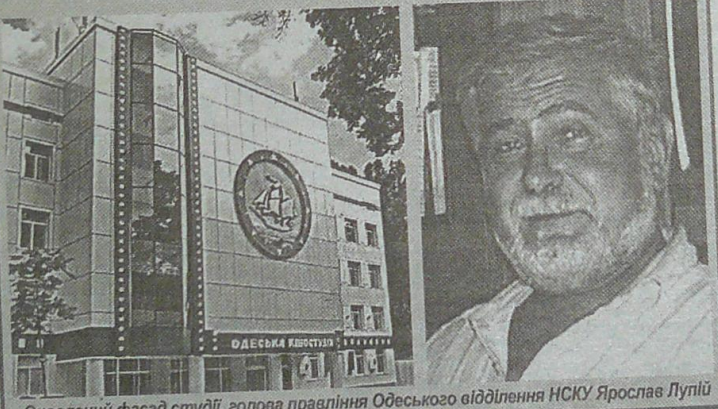
Станіслав ЗМІЄВСЬКИЙ, власкор «Культури і життя»

ЮВІЛЯР НА ВЛАСНИХ ПОМИНКАХ

Кіно та її годі!

Історія найстарішої в Україні Одеської студії художніх фільмів чітко поділяється на два нерівнозначні відрізки: до 2 грудня 2005 року, коли визначні майстри екрану славили її на весь світ своїми стрічками, та після цієї дати, коли вона фактично перестала існувати, перетворившись на закрите акціонерне товариство (ЗАТ) «Одеська кіностудія». Невдовзі після того наша газета опублікувала докладну статтю «Чи впливає вітрильник кіностудії?», де проаналізувала песимістичний і оптимістичний сценарій подальшого розвитку подій. На превеликий жаль, справділося передбачення, що акціонування нічого, окрім збитків і шкоди, національному кіно не принесе.

Тож нині, приймаючи поздоровлення з ювілеєм, одеські кінематографісти, переважна більшість яких опинилася за бортом ЗАТ, з ностальгією говорять про минулі слави набутки і з гіркою про три останні утрачених роки. Колектив-ювіляр, що сьогодні дихає на ладан, почувається ніби на власних поминках, сподіваючись хіба що на явесь чудо реанімації.

Оновлений фасад студії, голова правління Одеського відділення НСКУ Ярослав Лупіт

Про занепад Одеської кіностудії по кілька разів писали навіть далекі від проблем культури українські засоби масової інформації, минулий рік вони в один голос охарактеризували як провальний. На вимогу кінематографістів після тривалих зvolek комісія з ФДМ та Міністерства культури і туризму України, нарешті, спромоглася перевірити стан фінансово-господарської діяльності ЗАО, порушень було виявлено чимало. Але своїх висновків ті, що перевіряли, досі так і не оприлюднили.

Керівництво ж ЗАО, послаючись на «об'єктивні труднощі» та економічну кризу, що нібито поставили підприємство на межу банкрутства, зажадали від Фонду держмайна дозволу на цілковиту приватизацію студії. Досі державна частка становить 50 відсотків статутного капіталу ЗАО плюс 1 акція. Ос' цим контрольним пакетом і хочуть заволодіти спритники, щоб розв'язати собі руки і перетворити колишню

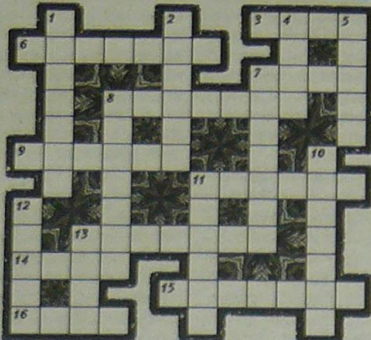
ЗВУЧИТЬ НАД ТЕМЗОЮ ФОРТЕПІАНО

У Лондоні з'явилося 30 фортепіано, встановлених безпосередньо на вулицях, у парках і на залізничних станціях. Йдеться про художній проект «Зіграй – я весь твій», передає Бі-Бі-Сі. Перші інструменти з'явилися поблизу собору Св. Павла, на мосту Тисячоліття через Темзу і на вокзалі Ліверпуль-Стріт. Щодня піаніно обходить спеціальний настроювач, котрий стежить за їхнім станом.

Кожне виставлене фортепіано розфарбоване по-особливому. Наприклад, інструмент біля Лондонської біржі прикрашено зображеннями банкет. Акція триватиме до 14 липня. Вона покликана спонукати лондонців заявити свої права на міське середовище, домогтися активнішого ставлення городян до культури, здолавши бездушність і моральний холод, притаманні сучасному містові.

Склав Петро ПІДГОРОДЕЦЬКИЙ

“Я В ТІЙ ПІСНІ СЛОВОМ ОЗОВУСЬ”

Горизонтально:

3. Коли весною зацвіте
Трава в палаючих серпанках, –
В **** на курган крутий діє,
Старенька зморена журавка.
6. Ой, ти, старий ****, ти зігнувся
як дуга,
А я молоденька,
Гуляти раденька.
7. Забудеш. Запитують трави сумні
Забудеш. Питає із вирю ****,
А серце не може сказати, що ні,
А серце не вміє сказати, що так.
8. Вечірній птах здійметься на крило,
Густий туман впаде на дно долини,
Там б'є і б'є невтомне ****,

9. Живе і вічне
серце батьківщини.
10. Як ішла я опівночі
Понад тихою
водою,
Зачерпнула в руки

Те, що місяць там
залишив,
І зробила з нього
перстень.
11. Життя ніщо не
може зупинити,
Ні вітра гурк, ні
**** журавля.
(П. Дворський).
13. Рожевая рожа –
то признання,
червоная рожа –
любов,
а жовтая рожа – то ****,
а білая – вкрита сплосов.
14. Осьє шлях небо мільярдами
зірок,
Мені тільки треба зробити перший
****.

- (Ані Лорак).
15. **** встає і шумить трава
Бачу стежку, де проходиш ти,
рідна ти.
16. Укр. гурт “Кому ****”.

Вертикально:

1. Любив дівчину **** року,

- Аж ся дізнали вороги збоку.
2. Ой, летіли до світання
Дикі гуси через **** ночей
Бережи своє кохання
Ти, дівчино, від корисливих очей.
4. Люпай, люпай, мій синочку,
**** зробить забавочку.
(В. Морозов).
5. Засвіт встали козаченьки
в **** з полуночі.
7. Сторінками ловить протяг вчорашня газета,
А на фото збитий потяг і підпалена ракета, –
То моя ****,
(Фліт).
8. Зелений ****
На яр похилився,
А син своєї неньці
В ніженьки вклонився.
(Нар. пісня).
10. Іде, іде **** крізь широкі поле,
Хлопці ж бо то, хлопці, як соколи!
(Стрілецька пісня).
11. На камені ноги м'ю,
На камені стою,
**** мене чари силплять,
А я ся й не бою.
12. Один веде за рученьку,
другий – за ****,
третій стоїть, гірко плаче –
любив, та не взяв!
13. Хоч пройшли вже **** і ми стали
батьки, –
Але наша любов не зів'яла.

Відповіді

на кросворд

«Немилозвучність»

- Горизонтально: 1. Трикотаж. 5. Лаборант. 6. Суцвіття. 8. Столижка. 12. Продукти. 13. Маслороб. 15. Сластион. 16. Дисонанс.

- Вертикально: 1. Телескоп. 2. Кросворд. 3. Тракт. 4. Життя. 7. Тост. 9. Тиша. 10. Індостан. 11. Альбінос. 13. Мосад. 14. Сеанс.

«КУЛЬТУРА І ЖИТТЯ»

Українська щотижнева газета, видається з 7 жовтня 1923 року

Засновники:
Міністерство культури і туризму України,
Центральний комітет профспілки працівників культури України,
Групави колектив редакції
Свідчення про державну реєстрацію: серія КВ № 1026 від 26.10.1994 року

Головний редактор

Володимир БУРБАН

Тел.: (044) 285-75-42

Заступник головного редактора

Іван КОВБА

Відповідальний секретар

Борис СТАТІВКА

Відділ мистецтва

Відділ самодіяльності

Василь ЗАЄЦЬ

Відділ театру, кіно і телебачення

Людмила ЧЕЧЕЛЬ

Відділ туризму, міжнародних зв'язків та інформації

Микола СЕРГІЙЧУК

Власні кореспонденти:

м. Одеса – Станіслав ЗМІЄВСЬКИЙ

м. Харків – Володимир СУБОТА

Літературний редактор

Валентина ОТРОЩЕНКО

Коректори: Віра ВІТРЕНКО,

Лідія ЛАЗЕБНА

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Володимир БУРБАН, Віра ВІТРЕНКО,

Василь ЗАЄЦЬ, Іван КОВБА,

Микола СЕРГІЙЧУК,

Борис СТАТІВКА, Людмила ЧЕЧЕЛЬ

РЕДАКЦІЙНА РАДА:

Анатолій АВДІЄВСЬКИЙ – Герой України,

генеральний директор – художник керівник

Національного заслуженого академічного

українського народного хору ім. Г. Вер-

ського, Володимир БУРБАН – головний

редактор газети «Культура і життя», Ми-

рослав ВАНТУХ – Герой України, генеральний

директор – художник керівник

Національного заслуженого ансамблю

танцю ім. П. Вирського, Віталій СА-

РЕНКО – директор Газето-журнального

видавництва Міністерства культури і тури-

зму України, Людмила ПЕРЕЛІГІНА –

голова ЦК профспілки працівників культури

України, Арсен ПАЛАМАР – письменник-

публіцист (м. Тернопіль), Дмитро СТЕП-

ОВИК – доктор біологічних,

філософських наук і мистецтвознавства,

професор, Володимир ФЕДОРЧЕНКО –

ректор Київського університету туризму,

економіки, права, професор.

Видавець:

ДП «Газето-журнальне

видавництво» Міністерства культури

і туризму України

Банківські реквізити:

Код ЄДРПОУ 16482679

р/р 26006700000098 МФО 322012

Київська міська філія АКБ

«Укрсоцбанк» м. Київ

СВ № 100110361 ІПН 164826726079

Адреса: 03040, м. Київ,

вул. Васильєвська, 1 тел. 201-65-23

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:

01133, м. Київ, бульвар Лесі Українки,

34, офіс 51.52, під'їзд № 2, п'ятий поверх.

Тел.: (044) 285-53-81, тел./факс:

(044) 285-52-97

E-mail: cultzhytta@ukr.net

Віддруковано у ТОВ «Поліграфцентр»

м. Київ, вул. Фрунзе, 86

ДИЗАЙН І ВЕРСТКА

Юлія КОВТУНЕНКО

За достовірність інформації

відповідальність несуть автори

і редактори.

Думки авторів публікації можуть

не збігатися з позицією редакції.

Редакція зберігає за собою право

редагувати, скорочувати надіслані

матеріали та змінювати їхні назви.

Листування з читачами –

тільки на сторінках газети.

При використанні матеріалів посилаюся

на «Культура і життя» обов'язково.

ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС 60969

Тираж 3013. Зам 291

Черговий номер

Микола СЕРГІЙЧУК

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16

Борис СТАТІВКА

А звідки їй тут взятися?!

Сонце в зеніті. Спекота. В білозерних хащах час від часу склипує водяна курочка, лівниво покрикує куличок. На іншому березі озера, що притулився до самніського гаю, іволга щосили плетється перекирчати сорокопуда...

...Зручно вмотивившись у потаємному куточку, сидить дід, переповнений філософськими роздумами.

Підходять двоє:

– Діду, скажіть, а риба тут є?

– А куди б їй подітися?

Минув час.

Спливала година за годиною, а рибалки так і не відчули насолоди від кльову, навіть і на-

тāju на нього.

Як мовиться, не солоно сьорбавши, чоловіки поверталися додому. І знову повз діда:

– Діду, ви ж казали, що риба тут є?

– А звідки ж їй тут взятися?

А яка сьогодні вода?

Сонячний промінь вкотре прорізав пелену хмар. Подув легенький вітерець, дихнуло прохолодою. На березі річки сидить рибалка. До нього підходить чоловік і перепитує:

– Як сьогодні вода?

– Незбагненно дивовижна, риба з неї взагалі не хоче вилізати...

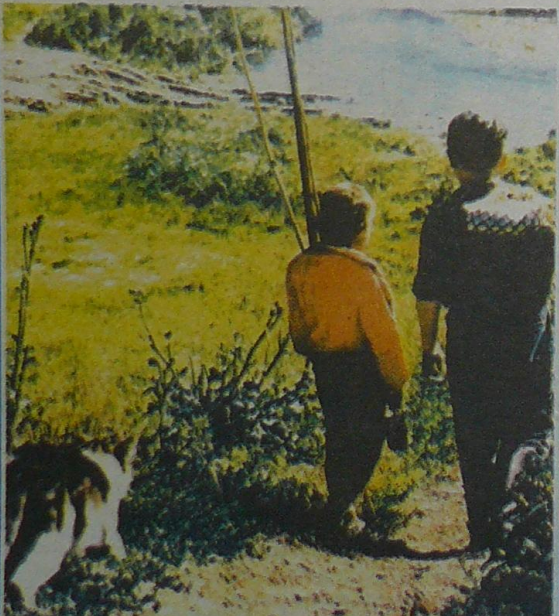
Доля надокучливого

– Що-небудь уїмали? – цікавиться перехожий.

– Так, – похмуро одказує рибалка, що не відводить очей від поплавка. – Уїймав одного і кинув у річку.

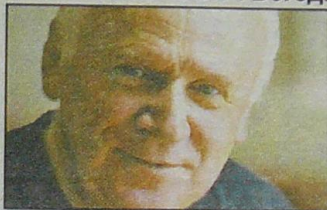
– Мабуть, маленький був?

– Та ні, на зріст приблизно такий, як ви, і так само надокучливий...

Кім Матвій нутром відчуває: «Риба буде!»

КОТОРОВИЧ Богодар Антонович

4 липня 2009 року відійшов у вічність талановитий скрипаль, народний артист України, лауреат Національної премії України імені Тараса Шевченка, член-кореспондент Академії мистецтв України, кавалер ордена «За заслуги» III ступеня

КОТРОВИЧ Богодар Антонович.

Життєвий шлях Богодара Антоновича – це яскравий приклад самовидданого служіння українському мистецтву і народу України.

Його насичена творча діяльність вражала своїм різноманіттям та глибокістю. Один із засновників сучасної української скрипальної школи, голова журі Міжнародного конкурсу скрипалів імені М. Лисенка, артистичний директор Britten Kyiv Festival (Велика Британія – Україна), член журі численних мистецьких фестивалів та конкурсів, професор, завідувач кафедри скрипки Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського, художній керівник і диригент Державного камерного ансамблю «Київські солісти».

Маєстро Б. Котрович єдиний у світі скрипаль, удостоєний честі дати два концерти на легендарній скрипці Нікколо Паганіні за межями Італії.

У 2001 році у Відні на Міжнародному конкурсі оркестрів «Київські солісти» отримали «Гран-Прі» та перші премії в номінаціях «Камерні оркестри» та «Всі оркестри».

За активну діяльність у справі популяризації української культури та мистецтва уряд України надав колективу звання «Посол української культури».

Від нас пішла прекрасна людина, залишивши по собі добру пам'ять та світлі спомины.

Висловлюємо щірі співчуття рідним, друзям, колегам, всій українській громаді.

Міністерство культури і туризму України,
Академія мистецтв України,
Рекорат Національної музичної,
академії України імені П. І. Чайковського
Дирекція Державного камерного
ансамблю «Київські солісти»,
редакція газети «Культура і життя»

Міністерство культури і туризму України та Академія мистецтв України з глибоким сумом сповідають про передчасну смерть видатного українського педагога і музично-громадського діяча, члена-кореспондента Академії мистецтв України, народного артиста України, кандидата педагогічних наук, професора, ректора Донецької державної музичної академії імені С. С. Прокоф'єва

ВОСВОДІНА

В'ячеслава Васильовича

та висловлюють щире співчуття рідним і близьким покійного.

В'ячеслав Васильович народився 13 листопада 1938 року у м. Дебальцеве Донецької області. Усе своє життя присвятив науково-педагогічній діяльності у вищій музичній школі. Закінчивши у 1961 році з відзнакою Київську державну консерваторію імені П. І. Чайковського, впродовж 1961–1981 років працював у Львівській державній консерваторії імені М. В. Лисенка, пройшовши шлях від старшого викладача до декана оркестрового факультету.

З вересня 1981 року – на науково-педагогічній роботі в Донецькій державній консерваторії (нині академії) імені С. С. Прокоф'єва. Протягом останніх 12 років був її ректором.

